

Verksamhetsberättelse delårsbokslut augusti 2019

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämndsversion Ordförande: Anne-Li Hilbert

Förvaltningschef: Kent Gullberg

Datum: 2019-09-10
MHN-2018-1429-012

Viktiga händelser

- Under våren har en serie krisövningar avseende dricksvatten, livsmedel och utsläpp till miljön genomförts.
- Enheten har deltagit i utbildning för professionellt bemötande
- Beslut om lakvattenhantering vid Brännbackens deponi fattas i MHN 12 mars. Beslutet överklagas och ligger för överprövning hos Länsstyrelsen.
- Tobakslagen ersattes den 1 juli av Lag om tobak och liknande produkter.
- Bräddning av stora mängder avloppsvatten från pumpstation till Sätterfjärden 13-14 augusti 2019.
- I samverkan med Roslagsvatten infördes fyra tappställen för boende i Österåker med egen brunn.

Ekonomisk sammanfattning

Driftsredovisning (tkr)	HELÅR				JAN-AUG			
	Budget 2019	Prognos 2019	Budget- avvikelse	Utfall 2018	Period- budget	Utfall perioden	Budget- avvikelse	%
Verksamhetens intäkter								
Avgifter	-5 273	-5 273	0	-5 345	-3 725	-4 402	677	118%
Övriga intäkter	-127	-127	0	-460	-85	-201	116	236%
Summa intäkter	-5 400	-5 400	0	-5 805	-3 810	-4 603	793	121%
<i>varav interna</i>				-904				
Verksamhetens kostnader								
Personalkostnader	9 511	9 511	0	9 101	6 339	6 054	285	96%
Lokalkostnader	225	225	0	214	150	151	-1	101%
Kapitalkostnader	0	0	0	0	0	0	0	
Köp av verksamhet	0	0	0	0	0	0	0	
Övriga kostnader	4 064	4 064	0	3 585	2 612	2 256	356	86%
Summa kostnader	13 800	13 800	0	12 900	9 101	8 461	640	93%
<i>varav interna</i>				3 409				
Verksamhetens nettokostnader	8 400	8 400	0	7 095	5 291	3 858	1 433	73%

Utfall mot budget

Utfallet för perioden till och med augusti visar på en positiv avvikelse om 1 433 tkr. Resultatet fördelar sig med ett överskott om 793 tkr på intäkter och ett överskott om 640 tkr på kostnadssidan. Intäkterna ligger över budget till följd av att interna årsavgifter inte får periodiseras utan ligger bokförda i sin helhet. Överskottet på personalkostnader beror på föräldraledighet samt sjukfrånvaro. Överskottet kommer användas till visstidsanställningar under resterande del av året. Överskottet inom övriga kostnader beror bland annat på att budget för oförutsedda, akuta händelser inte behövts användas.

Prognos mot budget

Bokslutsprognosen för 2019 redovisar ingen avvikelse mot budget. Intäkterna förväntas uppgå till budget. Personalkostnaderna förväntas ligga i nivå med budget. Det överskott på personalkostnader kommer att nyttjas under hösten, då föräldraledig har återgått i augusti. Visstidsanställningarna kommer att fortsätta, vilket kommer innebära högre kostnader under hösten i jämförelse med våren.

Åtgärder och besparingar (i förekommande fall).

Inga besparingsåtgärder är beslutade.

Styrtal

I tabellen nedan redovisas styrtalen för Nöjd kund Index (NKI). Övriga styrtal redovisas under respektive verksamhetsområde.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden	Mätmetod	Ufall 2018	Budget 2019	Prognos 2019
Målluppfyllelse				
Kundnöjdhet miljö- och hälsoskydd, SBA-poäng	Enkät	70	70	77
Kundnöjdhet livsmedel, SBA-poäng	Enkät	77	70	77
Kundnöjdhet serveringstillstånd, SBA-poäng	Enkät	86	75	-

Österåkers kommun ingår i Stockholm Business Alliance (SBA) enkätundersökning av Nöjd kund Index (NKI). För Miljö- och hälsoskyddsnämnden mäts NKI hos företag där tillsyn och kontroll har genomförts, privatpersoner omfattas inte.

Beslutade ärenden samt utförd tillsyn rapporteras månadsvis till SBA som därefter skickar ut en enkät till berörda företag. Det sammanställda resultatet rapporteras årligen och avser föregående års tillsyn och kontroll. Resultatet som redovisas 2019 (tillsyn utförd under 2018) redovisar siffror för två av de tre områdena. De senaste åren har allt färre besvarat enkäterna och under 2018 besvarade så få företag enkäten att det inte var möjligt att sammanställa något resultat 2019 för området serveringstillstånd.

Området livsmedel hamnar på samma resultat, 77 som förra året och miljö- och hälsoskydd har höjt sitt resultat från 70 till 77. Samtliga värden är höga. NKI redovisas på en skala 0 till 100, där 100 är högsta betyg. NKI >80 Mycket högt, 70-80 Högt, 62 - 69 Godkänt, 50 - 61 Lågt, < 50 Mycket lågt.

Måluppföljning

Nämndens resultatmål baserat på KF:s sju inriktningsmål. Prognos för måluppfyllnad redovisas i bilaga 1 och under respektive verksamhet nedan

Viss tillsyn som ligger till grund för måluppfyllelsen genomförs inte årligen. Det är bland annat tillsyn av skolor vartannat år, tillsyn av äldreboenden och gruppboendestäder för personer med funktionsnedsättning vart femte år och tillsyn av äldreboenden och naturreservat vart tredje år.

Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten har två enhetsmål som kompletterar verksamhetsplanens mål. Målen består av ett kvalitetsmål och ett arbetsmiljömål. Prognos för måluppfyllnad redovisas under avsnitten *Gemensam* respektive *Personaluppföljning*.

Verksamhetsuppföljning

Driftsredovisning per verksamhet (tkr)	HELÅR				JAN-AUG			
	Budget 2019	Prognos 2019	Budget-avvikelse	Utfall 2018	Period-budget	Utfall perioden	Budget-avvikelse	%
Nämnd	903	903	0	781	602	591	11	98%
Miljö- o hälsoskydd gemensam	1 098	1 098	0	423	633	334	299	53%
Tillsyn enl miljöbalken, miljöskydd	3 452	3 452	0	3 355	2 089	1 552	537	74%
Tillsyn enl miljöbalken, hälsoskydd	1 101	1 101	0	601	689	652	37	95%
Tillsyn enl livsmedelslagen	1 577	1 577	0	1 348	1 046	817	229	78%
Tillsyn enl alkohollagen	269	269	0	587	232	-88	320	
Verksamhetens nettokostnader	8 400	8 400	0	7 095	5 291	3 858	1 433	73%

Nämnden ansvarar för tillsyn med stöd av miljöbalken, livsmedelslagen, alkohollagen, lag om tobak och liknande produkter, lag om handel med vissa receptfria läkemedel, strålskyddslagen, lag om foder och animaliska biprodukter, smittskyddslagen och respektive lags tillhörande föreskrifter. I uppdraget ingår även att vara rådgivande i kommunens miljömålsarbete.

Arbetet består dels av handläggning av inkommande ärenden i form av ansökningar, anmälningar och klagomål dels av tillsyn av olika typer av objekt fortlöpande eller i projektform. Utfallet redovisas nedan, under rubriken *Volymuppföljning av vissa ansöknings- och anmälningsärenden* samt under respektive verksamhetsområde.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har inte fått något särskilt uppdrag av Kommunfullmäktige under 2019.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden fick av Kommunfullmäktige i uppdrag att 2018 ta fram handlingsplan i samverkan med länsstyrelsen angående avfallshantering från friluftslivet. Arbetet med att ta fram handlingsplanen ligger i huvudsak på andra

enheter än miljö- och hälsoskydds enheten. Väg och trafikenheten har tillsammans med Roslagsvatten inventerat och utrett frågan.

Ökade medel har avsatts för arbete med digitalisering och e-tjänster. I år innebär detta att förberedelser pågår för att införa integrerade e-tjänster och ökad digitalisering vid tillsyn och kontroll. Miljö- och hälsoskydds enheten tar bland annat fram en plan/viljeinriktning för digitalisering som ska behandlas av Miljö- och hälsoskydds enheten under hösten 2019. Införandet av digitala hjälpmedel och e-tjänster kommer att genomföras i nära samarbete med IT-enheten då miljö- och hälsoskydds enheten inte själv har full rådighet över frågan.

Ökade medel har även avsatts för provtagning av ytvatten och sediment. Resultatet av provtagningen ska ligga till grund för kartläggning av vattenkvalitet och föroreningar i sjöar och vattendrag i kommunen. Provtagning av ytvatten och sediment beskrivs närmare under avsnittet miljöskyddstillsyn.

Riksdagen beslutade i december 2018 om en ny tobakslag från och med den 1 juli 2019. Några av förändringarna i och med den nya lagen är att tillståndsplikt för handel med tobaksvaror och att nya rökfria miljöer har införts. Rökförbud har införts bland annat på uteserveringar till restauranger och caféer samt inom kollektivtrafiken, idrottsplatser och lekplatser. Under våren har en hel del resurser avsatts för utbildning av tillsynspersonalen i nya tobakslagen och för att informera företagarna om förändringarna. Dessutom har, med anledning av den nya lagen, en ny taxa tagits fram och delegationsordningen reviderats. Fram till och med den sista augusti har sex ansökningar om tillstånd inkommit. Miljö- och hälsoskydds enheten uppskattar att ca 20 ansökningar om tillstånd kommer att handläggas under hösten 2019. De nya reglerna om att anmälan om försäljning av tobak ersätts med tillstånd förväntas innebära att intäkterna inom området blir högre än förväntat under året.

Under året har miljö- och hälsoskydds enhetens ordinarie alkoholhandläggare varit föräldraledig i drygt sex månader. Genom interna omfördelningar har tjänsten upprätthållits av två av enhetens livsmedelsinspektörer som har ersatts med en visstidsinställd livsmedelsinspektör. Under första delåret har ovanligt många ansökningar om stadigvarande serveringstillstånd inkommit. Den nya tillståndsplikten för försäljning av tobak och det ökade antalet ansökningar om serveringstillstånd hittills under året har inneburit att viss omfördelning av resurser och omprioritering av tillsyn och kontroll behöver göras under året. Detta beskrivs mer ingående under respektive område. Prognosen för året är att viss planerad tillsyn och kontroll kommer att behöva flyttas till 2020 trots att enheten har i år kunnat rekrytera ersättare för att täcka långtidssjukdom, föräldraledigheter och särskilda satsningar.

Volymuppföljning av vissa ansöknings- och anmälningsärenden

Ärendetyp	Antal händelser budget jan-aug 2019	Antal händelser utfall jan-aug 2019	Budgeterad intäkt jan-aug tkr 2019	Utfall jan-aug 2019 tkr
Ansökan enskilt avlopp	95	103	867	933
Anmälan ny dricksvattentäkt	15	12	34	29
Anmälan värmepump	49	39	83	69
Anmälan om registrering av livsmedelslokal	30	28	70	71
Ansökan serveringstillstånd, stadigvarande och tillfälliga	13	20	110	149
SUMMA	202	202	1164	1251

Nämnd

Under året utbildas nämnden i områdena miljö- och hälsoskyddsförvaltning, miljö- och hälsoskyddstillsyn, livsmedelskontroll och alkoholserving. En gemensam utbildning har hållits för ledamöter i nämnder kopplade till Samhällsbyggnadsförvaltningen. En utbildning har skett som webinarium i Miljösamverkan Stockholms läns regi och övriga utbildningar hålls av tjänstepersoner i anslutning till nämndens sammanträden.

Gemensam

Under gemensamma kostnader redovisas kostnader för utbildning, ärendehanteringssystem, telefoni, bilpool, möbler etc.

Miljö- och hälsoskydds-enheten arbetar med att höja kvaliteten av tillsynen genom att bland annat ha ett kvalitetsmål, *Kvalitetssäkra 10 handläggningsrutiner*. Syftet med kvalitetsmålet är att öka kvaliteten och rättssäkerheten i kontroll- och tillsynsarbetet. Prognosen är att målet uppfylls under året.

Förutom att utveckla och kvalitetssäkra rutiner rapporterar och följer enheten regelbundet upp avvikelser från rutiner eller andra kvalitetsbrister. Syftet med uppföljningen är att förbättra eller skapa rutiner som medför förbättrad rättssäkerhet och service gentemot kommuninvånare och verksamhetsutövare. Ingen av de noterade avvikelserna har varit av den omfattningen att den har rapporterats till Miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Enheten har deltagit i den av SBFs arrangerade utbildning kring professionellt bemötande för myndighetsutövare, handläggare och administratörer.

Miljöskyddstillsyn

Den positiva avvikelser inom inområdet beror i huvudsak på att intäkter för utlånade personal tillfaller verksamheten samt att på att miljöövervakningen med provtagning av ytvatten och sediment fortfarande pågår och att en stor del av analyskostnaderna återstår att betala samt att fler kompostansökningar och ansökningar om avlopp än förväntat har inkommit. Samtidigt ses en minskning av antalet anmälningar av vattenverksamhet och att borra brunnför bergvärme. Prognosen är intäkter och kostnader i nivå med budget.

Samtliga resultatmål inom miljöskyddsområdet förväntas uppfyllas.

Nedanstående tabell redovisar ett antal styrtalet som följs över tid. Resultatet kommenteras nedan. Handläggningstiden mäts när ärendet är komplett.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden	Mätmetod	Ufall 2018	Budget 2019	Prognos 2019
Målluppfyllelse				
Handläggningstid enskilt avlopp inom 6 veckor, %	Statistik	95	100	94
Antal fastigheter med enskilt avlopp som har fått tillsyn	Statistik	206	200	200
Antal förorenade områden där undersökning eller riskreducerande åtgärder har skett eller där krav på undersökning eller åtgärder har ställts	Statistik	23	15	15

Inom avfallsområdet har miljö- och hälsoskyddsenheten under året stöttat Tekniska nämnden och Roslagsvatten i arbetet med att hantera ansökningar om uppehåll i hämtning av avfall. Enheten ser även en kraftig ökning av anmälningar om att kompostera hushållsavfall. Detta som en följd av att Roslagsvatten har infört hämtning av matavfall (brunt kärl) på Ljusterö.

Antalet ansökningar om kompostering av hushållsavfall har tagit mer tid i anspråk än planerat. Antalet klagomål på avfall och andra avfallsrelaterade frågor om avgifter och dispenser har tagit mer tid i anspråk än planerat under perioden.

Tillsynen av tillståndspliktiga och anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheterna har utförts enligt tillsynsplanen. Vissa objekt kvarstår och kommer att besökas under hösten.

Tillsyn av de mellanstora avloppsreningsanläggningarna (dimensionerade för 25-200 personekvivalenter) har påbörjats men kommer främst att utföras under hösten. Tillsyn av bilverkstäder och mindre fordonstvättar har tagit mer tid i anspråk än planerat. Totalt har 15 objekt inspekterats, varav 12 bilverkstäder och 3 fordonstvättar. Projektet kommer att behöva följas upp med ytterligare tillsynsobjekt under 2020.

Tillsyn av gödselhantering på lantbruk kommer främst att utföras under hösten. Tillsyn av bekämpningsmedel på lantbruk och golfbanor har påbörjats och utförts enligt planen.

Tillsyn av dagvatten från parkeringsytor kommer främst att utföras under hösten.

Tillsyn av farligt avfall på nedskräpade tomter har utförts enligt plan och kommer att fortsätta under hösten med uppföljning och vid behov föreläggande om åtgärder. Totalt sett är antalet objekt många och projektet kommer att behöva fortsätta även kommande år.

Tillsyn av hamnar och båtuppställningsplatser avseende förorenad mark, vatten och sediment pågår enligt plan. Den planerade allmänna miljötillsynen av hamnar och marinor har dock inte utförts då de flesta av objekten berörs av tillsynen på förorenad mark.

Tillsyn av kemikalier i varor inom ramen för ett nationellt tillsynsprojekt har påbörjats under våren genom inköp av varuprover och analys av innehåll av farliga kemikalier. Tillsynen kommer att fortsätta under hösten med inspektioner och uppföljning.

Tillsyn av bränsleförsäljning på sjöanläggningar har inte utförts enligt plan till följd av sjukfrånvaro och prioritering av andra tillsynsprojekt. Tillsynen kan endast utföras under sommaren då de har begränsad öppethållande under resten av året vilket innebär att hela tillsynsprojektet får skjutas fram till nästa år.

Arbetet med inrättande av biotopskyddsområden har påbörjats med förarbete och val av områden. Projektet utförs av Strategiska enheten (Strat) i samarbete med miljö- och hälsoskydds enheten. Under hösten kommer en konsult att anlitas för att fortsätta projektet i syfte att inrätta biotopskydd i de utpekade områdena.

Arbetet med misstänkt förorenade områden pågår som planerat. Arbetet med att undersöka källor till förekomsten av PFAS i centrala Åkersberga och kring de ytvatten där höga halter PFAS uppmätts har tagit mer tid än planerat i anspråk. Utredningen har bland annat omfattat användning av brandskum. Utredning av misstänkt förorenade massor på skyttebanor och golfbanor är påbörjad men projektet kommer troligen att delvis behöva skjutas till 2020. Planerad utredning av

en gammal deponi vid Linanäs kommer att behöva skjutas till 2020 då det råder oklarheter vem som är ansvarig för utredningskostnader.

Enheten har även deltagit vid framtagande av en kemikalieplan för Österåkers kommun vilken har färdigställts under perioden. Enheten har deltagit i arbetet med framtagande av VA-plan och dagvattenstrategi för Österåkers kommun. Arbetet har slutförts under våren. De riktlinjer som planerades ingå har inte tagits fram men arbetet fortskrider med att ta fram riktlinjer för lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) och riktlinjer för dagvatten från parkeringsytor.

Provtagning av kemisk och ekologisk status i sjöar och vikar utförs främst under sensommar och höst. Sammanställning av analysresultat, bedömningar och framtagande av åtgärdsförslag har påbörjats under våren och fortsätter under hösten med resultaten från den nya provtagningen. Ny utrustning för mätning av syrgashalt har köpts in för att förenkla och effektivisera provtagningen.

Tillsyn av att PCB-inventering av byggnader sker enligt gällande regler har påbörjats genom utskick av information till fastighetsägare samt beslut med krav på inventering och krav på sanering. Uppföljning av projektet kommer att behöva fortsätta under 2020.

Tillsyn av avlopp med en dimensionerad belastning av mellan 2-5 hushåll kommer att skjutas till 2020 till följd av att andra tillsynsområden behöver prioriteras.

Tillsynen av små avlopp pågår enligt tillsynsplanen. Inventeringen i år har totalt omfattat 589 avloppsanläggningar. Nya avlopp (5 år), obebyggda tomter och minireningsverk yngre än 10 år tillses normalt inte i fält. Tillsyn har skett av 152 anläggningar och som ingår i årets inventering och av 18 anläggningar från tidigare års tillsyn.

Under våren har vi tränat krisberedskap med fokus på utsläpp med stöd av Structor Riskbyrå AB.

Hälsoskyddstillsyn inklusive tobak och läkemedel

Den svagt positiva avvikelsen inom hälsoskyddstillsyn beror främst på att ett ökat antal anmälningar om nya hälsoskyddsverksamheter har inkommit under året.

Från och med den 1 juli införs tillstånd för försäljning av tobaksvaror vilket innebär att en ny intäkt förväntas under året. För att kunna handlägga de nya ärendena behöver en omfördelning av personalresurser ske inom enheten vilket kommer att påverka intäkterna från annan planerad tillsyn där avgift tas ut i efterhand inom både

områdena hälsoskydd och miljöskydd. Prognosen är intäkter och kostnader i nivå med budget.

I miljö- och hälsoskyddsnämndens resultatmål finns det angivet att tillsyn i skolor och förskolor genomförs vartannat år, tillsyn på äldreboenden vart tredje och gruppboende vart femte år. Under 2019 är det enbart målet för skolor och målet gällande två informationsaktiviteter om risk för höga halter metaller mm i brunnsvatten som ska uppfyllas. Båda dessa aktiviteter är genomförda och målen uppfyllda.

Inom hälsoskyddsområdet planerades ett flertal olika projekt förutom handläggning av inkommande ärenden som t ex klagomål, anmälningar och strandbadvattenprovtagning. Projekt som har genomförts eller pågår redovisas kortfattat nedan.

Under våren har tillsyn med fokus på ventilation och buller från fasta installationer bedrivits i samtliga skolor. Resultatet sammanställs i en rapport som kommer att redovisas på miljö- och hälsoskyddsnämnden i september. Parallellt med detta har en del uppföljningar från förra årets förskoletillsyn genomförts. Två anmälningar gällande nya förskolor har inkommit och handlagts under våren, båda förskolorna startade i augusti.

Med anledning av potentiell risk för legionella har en inventering av eventuella kyltorn genomförts. Samtliga verksamheter/fastighetsägare som miljö- och hälsoskyddsensheten kontaktade svarade på enkäterna och resultatet är att det för närvarande inte finns några kända kyltorn i kommunen.

Övriga projekt som är planerade och kommer att genomföras under hösten är tillsyn av hygien, smittskydd och tatueringsfärger hos verksamheter med tatuering, inomhusmiljö och hygien i idrottslokaler och solariertillsyn. Även den återkommande tillsynen på bassängbad kommer att utföras i slutet av året.

Tillsyn hos salonger med nagelteknologer/fransförlängning och tillsyn av lokaler och smittskydd på gym skjuts till 2020 på grund av omfördelning av personalresurser till förmån för bland annat livsmedelskontroll.

Strandbadvattenprovtagningen är slutförd för i år. Miljö- och hälsoskyddsensheten har under sommaren 2019 bedrivit tillsyn på tio badplatser i Österåkers kommun. Badplatserna har vid den ordinarie provtagningen haft ok badvattenkvalité med 5 fall av förhöjda värden som drabbade Garnsviksbadet, Breviksbadet, Skärgårdsstadsbadet och Linanäsbadet. En algblomning av mindre omfattning drabbade Garnsviken under juli månad. I anslutning till badsäsongens slut inträffade en stor avloppsbräddning i Sätterfjärden som orsakade mycket höga bakteriehalter. Kommunen och Roslagsvatten satte ut skyltar med avrådan för bad och avrådde

även med SMS (endast Roslagsvatten) på webbplats och Facebook från bad i Sätterfjärden.

Information till fastighetsägare om naturligt höga halter metaller i brunnar har skett på Miljö- och klimatrådet, på webben, på anslagstavlor och i sociala medier. Ett stort antal vattenprover har lämnats in under våren och sommaren från fastighetsägare i kommunen. Följesedlar för PFAS har tagits fram. MHE deltar i Ecoloopprojekt ”Enskilt dricksvatten i Stockholms län – förbättrat planeringsunderlag och erfarenhetsutbyte mellan kommuner”.

Internt på samhällsbyggnadsförvaltningen har miljö- och hälsoskydds enheten svarat på bygglovsremisser och granskat och deltagit vid framtagandet av många detaljplaner, främst med fokus på att bevaka bullerfrågor.

1 juli 2019 trädde nya tobakslagen, Lag om tobak och liknande produkter, i kraft. Tillsyn av rökfria miljöer, tobak, folköl, e-cigaretter, receptfria läkemedel och kontrollköp har inte genomförts enligt plan bland annat på grund av brist på kontrollköpsungdomar fram till augusti, att en tobakshandläggare valt att gå i pension, att alkoholhandläggaren varit föräldraledig feb – aug, och att det alltid ska vara två inspektörer vid tillsynen.

Miljö- och hälsoskydds enheten utför på uppdrag av och mot ersättning från Danderyds kommun tillsyn med stöd av tobakslagen även i Danderyd. Kontrollköp i Danderyd kommer att utföras under hösten. Kontrollköp har inte kunnat genomföras på öarna så som planerats under sommaren.

Utbildning i nya tobakslagen har delvis skett genom nätverksträffar anordnade av Länsstyrelsen. Det är mycket som fortfarande är oklart, speciellt gällande tillståndsprövningen men även gällande regler för rökfria miljöer.

I tillståndsprövningen ingår även kontroll av märkning och marknadsföring.

Vid planeringen av tillsynsbehovet för 2019 var det ännu oklart när beslut skulle fattas om en ny tobakslag. Tillsynsbehovet bedömdes vara ca 560 timmar omfattandes administration, samverkan och utbildning. Nedlagd tid är 154 timmar där bearbetning och utskick av information och ansökningshandlingar är en stor del. Påbörjad handläggning av inkomna ansökningar, 6 st, har tagit 31 timmar. Ingen ansökan är ännu komplett. Ett fåtal verksamheter, 7 av 40, har erhållit tillsyn i år framför allt rör det sig om sommarverksamheter men även några på fastlandet och varav två efter ansökan om tobaksförsäljningstillstånd.

Tillsyn rökfria miljöer har ännu inte påbörjats. Tillsyn av rökfria miljöer inklusive de nya rökfria miljöerna sker löpande i samband med hälsoskyddstillsynen, livsmedelskontrollen och alkoholtillsynen. Någon avvikelse har ännu inte konstaterats.

Livsmedelskontroll

Den svagt positiva avvikelsen inom området beror på att en stor del av årets avgifter har debiterats under perioden. Prognosen är intäkter och kostnader i nivå med budget.

Sedan årsskiftet har 28 livsmedelsanläggningar avregistrerats och 28 registrerats. Registreringarna gäller ändrat organisationsnummer med och utan ägarbyte och flytt, men även några nyöppnade verksamheter så som LokalOdlat, Muddy Bay Coffee Schack och Fredsbergsskolan.

469 timmar kontroll har genomförts av årets planerade 865 timmar.

143 kontroller har skett vid 136 anläggningar. För året beräknas 333 kontroller ske vid 222 livsmedelsanläggningar.

Nyckeltal: minst 75 % av kontrollerna ska vara oanmälda. Idag är 78 % oanmälda.

Alla nyregistrerade företag får en föränmäld första kontroll.

Det har varit färre livsmedelslarm, iRASFF, 5 st hittills. De har handlat om odeklarerade allergener och otillåtna färgämnen i livsmedel.

Samverkan med Vallentuna har skett genom utveckling av en gemensam kontrollplan.

Effekten av kontrollen följs upp vart annat år. Nästa gång är 2019 och omfattar områden där tydliga krav finns i lagstiftningen och där erfarenheten visat på brister i efterlevnad. Ingående kontrollområden är fungerande termometer, allergiinformation vid försäljning av oförpackade livsmedel, obligatoriska märkningsuppgifter och avfallshantering. För att underlätta kontroll av efterlevnaden har effektmålet för avfallshantering tagits bort. 65 kontroller av termometrar har genomförts och 15 kontroller av allergiinformation. Flera verksamheter har saknat fungerande extern termometer vid kontrolltillfället och några har inte tillräcklig rutin för allergiinformation till kund.

Flera av de planerade projekten har fallit bort på grund av att vi inte har den typen av verksamhet eller att just den utpekade varan inte finns att tillgå.

Projekt som pågår eller som är planerade är:

- odeklarerade allergener i kryddmix – analyser utförda, 2 av tre analyserade kryddmixer från mellanöstern innehöll spår av allergenen selleri, vilket inte framgick av märkningen. Ärendet pågår.
- hygienrutiner vid reparationer – planeras till hösten.
- norovirus och personhygien – pågår.
- allergener i importerade bageriprodukter och choklad – planeras till hösten.
- Ehec i malet kött – pågår.
- allergiinformation – pågår.

- mikroorganismer i vatten automater – planeras till hösten och är en uppföljning av förra årets provtagningsprojekt.
- uppgifter om ingredienser – planeras till hösten.
- information om matsvinn till storkök och butik – pågår.

Flera av dessa projekt ingår i Livsmedelsverkets operativa mål, några är Silk provtagningsprojekt men även ett nämndmål ingår.

Ärenden gällande förelägganden och förbud har handlat om:

- ändra menyn eller köpa in rätt produkter, tex lammfilé och kungsräkor,
- saluförbud på varor utan svensk information,
- förbud att sälja glass när det inte finns någon innehållsdeklaration,
- förbud att servera ogenomstekta hamburgare då det saknas säkra rutiner,
- föreläggande att införa temperaturkontroller.

Under våren har vi tränat i beredskapsplanen för livsmedel och dricksvatten med stöd av Structor Riskbyrå AB.

Alkohol tillsyn

Tillsynsområdet har ett överskott beroende föräldraledighet och på att flera ansökningar om stadigvarande serveringstillstånd än förväntat har inkommit under perioden. Prognosen är intäkter och kostnader i nivå med budget.

Nedanstående tabell redovisar ett antal styrtal som följs över tid. Resultatet kommenteras nedan. Handläggningstiden mäts när ärendet är komplett.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden	Mätmetod	Ufall 2018	Budget 2019	Prognos 2019
Måluppfyllelse				
Handläggningstid serveringstillstånd inom 2 månader, %	Statistik	95	100	100
Antal öppnade tillsynsärenden som avser ordningsstörningar eller överservering.	Statistik	0	0	0

Under året har det inkommit 8 ansökningar om stadigvarande serveringstillstånd, en ansökan om stadigvarande ändring, 8 ansökningar om tillfälligt tillstånd, en anmälan om bolagsförändring och 3 anmälan om catering.

Inre tillsyn har skett på 29 anläggningar. Yttre tillsyn har gjorts vid 19 anläggningar varav en har fått 2 tillsynsbesök. Yttre tillsyn har skett dagtid, kvällstid och även senare på dygnet. Kvällstid bl.a. tillsammans med polisen. Ingen ordningsstörning eller överservering har noterats hittills i år.

Tillsyn på öarna och av sommarverksamheter med stadigvarande serveringstillstånd har gjorts i samband med livsmedelskontrollen. Flera restauranger har saknat fullständigt sortiment av alkoholfria alternativ. På en restaurang fanns ingen serveringsansvarig på plats när kontrollen började, men denne infann sig inom några minuter.

Planering pågår för kvällstillsyn under hösten, tillsammans med polisen.

Personaluppföljning

Personaluppföljning	Utfall jan-juni 2018	Utfall jan-juni 2019
Årsarbetare tillsvidare	11	10
Sjukfrånvaro	6,3%	8,1%

Sjukfrånvaron har ökat p.g.a. fler korttidssjukskrivningar under våren. Ingen sjukskrivning har varit av arbetsrelaterad karaktär.

Miljö- och hälsoskydds enheten har enhetsmål som kompletterar verksamhetsplanens mål. Arbetsmiljömålet är *Mer harmoniskt arbetsklimat*. Syftet med arbetsmiljömålet är att bibehålla och skapa goda förutsättningar för ett harmoniskt arbetsklimat och ett effektivt arbetssätt. Prognosen är att målet uppfylls under året.

Redogörelse för övrigt miljöarbete

Nämndens miljömål för 2019 med prognos för måluppfyllnad för miljömålen redovisas i bilaga 1 och under respektive verksamhetsområde ovan.

Framåtblick

Statskontoret har utvärderat den offentliga livsmedelskontrollen. Till följd av Statskontoret utvärdering har Livsmedelsverket tagit fram ett förslag till **ny modell för riskklassning av livsmedelsföretag**. Förslaget har varit på remiss under 2018 och vissa justeringar ska genomföras i modellen. En ny remiss är planerad till hösten 2019 och beslut om ny riskklassningsmodell förväntas i december 2019. Modellen planeras att införas under 2021. Miljö- och hälsoskydds enheten bedömer att det under 2020 - 2021 behöver utökade resurser läggas på utbildningar i riskklassning och på att genomföra nya riskklassningar av samtliga livsmedelsanläggningar i kommunen.

Livsmedelsverket har enbart tagit fram en översiktlig konsekvensbeskrivning av den nya riskklassningsmodellen. Det är dock rimligt att förvänta sig att modellen kommer

att innebära konsekvenser för miljö- och hälsoskyddsområdet beträffande minskad planerad kontrollverksamhet och minskade avgiftsintäkter.

Inom livsmedelskontrollområdet träder en ny **kontrollförfordning ((EG) nr 2017/625)** i december 2019. Den nya förordningen kommer att innebära förändringar både beträffande livsmedelskontroll och rapportering.

I takt med att Österåker växer kommer fler **skolor, förskolor, livsmedelsanläggningar** och andra verksamheter där nämnden utövar tillsyn och kontroll att starta i kommunen vilket bedöms medföra att behovet av resurser för tillsyn och kontroll inom detta område kommer att öka.

Statskontoret föreslår i utredningen, **Stärkt livsmedelskontroll genom ökad kommunal samverkan** (2017:9), en ökad kommunal samverkan inom livsmedelskontrollen. Stadskontoret bedömer att gemensamma kontrollmyndigheter har bäst förutsättningar för att minska sårbarheten och höja effektiviteten. Stadskontoret föreslår att om de åtgärder som beskrivs i rapporten inte får effekt bör regeringen överväga att under 2021 vidta ytterligare åtgärder samt att samtliga kontrollmyndigheter bör ha minst 3 årsarbetskrafter inom livsmedelskontrollområdet senast 2025. **Stärkt livsmedelskontroll genom ökad kommunal samverkan** har varit ute på remiss. I dagsläget känner vi dock inte till hur regeringen kommer att gå vidare med rapporten.

Miljö- tillsynsutredningen, Miljötillsyn och sanktioner – en tillsyn präglad av ansvar, respekt och enkelhet (SOU 2017:63) som hade till uppdrag att se över organisationen och ansvarsfördelningen av tillsynen enligt miljöbalken samt sanktionssystemet lämnade sin rapport 2017. Utredning redovisade att den nuvarande organisationsstrukturen av miljötillsynen inte bör ändras men att vissa delar behövde förstärkas.

Naturvårdsverket arbetar nu vidare med de förslag i Miljötillsynsutredningen som berör Naturvårdsverket och som inte kräver regeländring. Samtliga förslag har eller kommer att resultera i strategier, vägledningar eller åtgärder som på olika sätt berör kommunernas miljötillsyn.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har tagit fram **en ny modell för taxa inom miljöbalkens område**. Den **behovsstyrda taxemodellen** ska göra det möjligt för kommunerna att prioritera tillsyn där tillsynsbehovet är störst. Miljö- och hälsoskyddsområdet ingår i ett samarbete inom Miljösamverkan Stockholms län (MSL) där det nya taxeförslaget går igenom och analyseras. Miljö- och hälsoskyddsområdet planerar att under 2020 ta fram en förnyad behovsutredning utifrån SKL:s nya modell. Behovsutredningen ska ligga till grund för att beräkna tillsynsbehovet inför framtagandet av en behovsbaserad taxa. Enheten uppskattar att den nya taxan tidigast kan införas från och med 2021.

Hav- och vattenmyndigheten har tagit fram ett **förslaget till ny vägledning för prövning av små avloppsanläggningar**. Förslaget har varit ute på remiss och ett stor antal synpunkter har inkommit bl.a. från Österåkers kommun. Hav- och vattenmyndigheten beräknar att kunna publicera den nya vägledningen under hösten 2019.

Betänkandet SOU 2018:34 Vägar till hållbara vattentjänster var ute på remiss 2018. En hel del synpunkter inkom bl.a. från Österåkers kommun. De synpunkter som inkom från kommuner och statliga myndigheter finns att ta del av på regeringens hemsida. Utredning startade 2017 med bl.a. uppdraget att se över kommunens skyldighet att ordna vattentjänster enligt 6 § lagen om allmänna vattentjänster.

Om de nya reglerna enligt förslaget genomförs kommer det troligen att innebära en ökad arbetsbelastning av administrativt arbete och ökad tillsyn under en övergångsfas. Generellt kommer troligen administrativa arbetsuppgifter att öka eftersom miljö- och hälsoskyddsmyndigheten får en rad nya arbetsuppgifter såsom att lämna ut uppgifter till kontrollorganen inför att de utför besiktningarna, hantera inkommande deklarerationer, skicka påminnelser och besluta om miljöstraffavgift för de som inte lämnar in deklarerationen. Det finns i dagsläget ingen tydlig uppgift om hur arbetet med betänkandet fortskrider. Det är ännu inte klart vad betänkandet kommer att få för konsekvenser för miljö- och hälsoskyddsmyndigheten men myndigheten bedömer att det kommer att påverka framtida tillsyn av små avloppsanläggningar.

Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten inventerar årligen ca 200 – 400 **enskilda avloppsanläggningar** genom arkivstudier och enkätutskick till fastighetsägare. Av dessa genomförs därefter tillsyn av ca 200 anläggningar. Där brister i funktionen konstateras ställer myndigheten krav på att dessa åtgärdas. Flera områden med enskilda avlopp har under de senaste åren anslutits till det allmänna VA-nätet. I takt med att allt fler avlopp åtgärdas och fler ansluts förväntas behovet av handläggning av tillståndsärenden och till viss del även behovet av inventering att minska. Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten bedömer att minskningen inte kommer att ske i någon större omfattning de närmaste åren men att en viss osäkerhet råder för tiden efter 2022.

Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten bedömer att exploatering inom **förorenade områden kommer att öka** och att utredningar och krav på åtgärder i dessa områden kommer att behöva prioriteras under lång tid framöver. Även tillsyn för att förhindra att föroreningar tillförs kommunen genom förorenade massor vid anläggning och exploatering kommer att behöva prioriteras.

Ett tillsynsområde som har aktualiserats under de senaste åren är **tillsyn av kemiska produkter och varor**. Tillsynen styrs av europagemensam lagstiftning genom EU-förordningar. Tillsynsansvaret är i vissa delar gemensamt med

Kemikalieinspektionen, t.ex. avseende innehåll av begränsade eller förbjudna ämnen i varor. Kemikalieinspektionens handlingsplan för en giftfri vardag fokuserar på att skydda människans fortplantning och barns hälsa bl.a. med ökade nationella aktiviteter under åren fram till 2020. Kemikalieinspektionen kommer att fortsätta arbetet med Giftfri vardag under 2020 och bedömer att arbetet behöver prioriteras även fortsättningsvis efter 2020.

Kommunen ansvarar för att uppnå **miljökvalitetsnormerna (MKN)** för vatten i kommunens recipienter. I syfte att uppnå normerna behövs kunskap om vilka förhållanden som råder i kommunens sjöar och vattendrag. Provtagning i sjöar och vikar har utförts under åren 2016-2019 avseende kemisk och ekologisk status. Behovet av provtagning bedöms kvarstå under 2020. För att nå miljökvalitetsnormerna för kommunens sjöar och vattendrag bör vi fortsätta med provtagningar i de sjöar och vattendrag som har sämst status tills åtgärder gjorts och Miljökvalitetsnormen uppnåtts, vilket ska ha genomförts 2021 eller för vissa vatten senast 2027.

Resultaten av provtagning behöver ytterligare utvärderas och bedömningarna av vattenkvaliteten behöver sammanställas och redovisas för att kunna fungera som underlag för planering och exploatering samt för prioriteringar av olika åtgärder i syfte att nå MKN.

Framöver kommer det finnas behov av att ta fram lokala åtgärdsprogram (LÅP) för de recipienter som inte uppnår god miljö kvalitet. Syftet är att peka ut de åtgärder som behöver vidtas för att nå miljökvalitetsnormerna. Åtgärderna kommer att beröra hela avrinningsområdet och programmen bör tas fram i samverkan med berörda kommuner. Strategiska planeringsenheten bör ansvara för framtagandet av LÅP men arbetet kommer att behöva ske förvaltningsövergripande där miljö- och hälsoskydds enheten förväntas att medverka.

I syfte att nå miljökvalitetsnormerna för vatten bedömer enheten sammantaget att arbetet med tillsyn, provtagning, källsökning, i vissa fall även uppströms vattenförekomsterna behöver prioriteras. Det innebär ett fortsatt behov av prioriteringar eller utökade resurser samt budget för provtagning.

Bilagor

1. Målstyrning